

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิยาม ความหมายของคำว่าพลเมืองขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ลักษณะการเมือง การปกครอง ระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่สัมพันธ์กันมา ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ล้วนมีอิทธิพลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีของประชาชนในแต่ละประเทศหรือแต่ละท้องถิ่นให้มีลักษณะเฉพาะตัว การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ (Kochhar 1975 : 271) อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าหน้าที่หลักของการศึกษาคือการพัฒนาพลเมืองดี นักการศึกษาทุกประเทศทั่วโลกได้เขียนตำรา และทำการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไว้พอสมควร ผู้วิจัยจะเสนอวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ความหมายลักษณะพลเมืองดีและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

สนธิ เกษศิริ (2507 : 68 - 70) ให้ความหมายว่าพลเมืองดีคือคนที่ได้รับการยกย่อง โดยพิจารณาถึงคุณธรรมมากกว่าวิชาและฐานะ เป็นผู้ประพฤติดี และประพฤติชอบ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง ซึ่งถ้าจะสรุปตามพุทธบัญญัติก็น่าจะสรุปว่าพลเมืองดีคือผู้ทำดีละเว้นความชั่ว กล่าวคือ การทำความดีอาจทำได้หลายประการ เช่นรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนให้รู้จักใช้สิทธิของตนโดยสุจริต รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ แก่ประเทศชาติส่วนการละเว้นความชั่วคือไม่ทำสิ่งผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ผิดประเพณี หรือหมกหมุ่นในอบายมุข, การบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะประเทศชาตินั้นปฏิบัติได้ดังนี้

1. ทำหน้าที่ของตนโดยเต็มความสามารถ เพื่อเพิ่มพูนเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติ
2. สามัคคีกันในหมู่คณะมีการพบปะหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักเสียสละ
3. บำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดี เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของรัฐบาล
4. ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
5. ช่วยเอาใจใส่ เป็นธุระ เมื่อมีเหตุการณจำเป็น จะไม่ดูค้ายเช่นเมื่อมีภัยเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ ท่องช่วยกันปราบปราม
6. มีหลักธรรมประจำใจ คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อกัน รู้จักฝึกตนเองให้มีความ

กาหาอายุเสมอ มีความอดทน เติลยรายไค้เพื่อบำรุงความสุขของเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมชาติ

7. อยู่ภายใต้การปกครอง 2 อย่างคือ

ก. อยู่ในกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือน ๆ กัน

ข. มีความคิดเห็นและเชื่อถือในลัทธิศาสนาเหมือน ๆ กัน ไม่นอกวิสัยนอก

รอย

หน่วยศึกษานินเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2515 : 3 - 4) ได้ให้ความหมายของความ เป็นพลเมืองดีว่า ไค้แก่ ผู้ที่สามารถนำตนเองไค้มีเหตุผลและวิจารณ์ญาณ รู้จักเลือกเฟ้นสิ่งที่มี ประโยชน์ต่อตนเองและบ้านเมือง ทองคั้นตัวต่อปัญหาสังคม และร่วมมือดำเนินกา เพื่อแก้ปัญหาอันให้ ลุล่วงไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 28) ไค้กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองดีว่า คือนิสัย และการกระทำของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย ของบ้านเมือง รวมถึงลักษณะที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ลักษณะความเป็นพล เมืองดีนั้นเ็นมากมาย ลักษณะที่สำคัญและไค้รับการวิจัยคือ ความรู้สึกกับฉิชอบ-วินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อและความเกรงใจ

จันทร์ ชุมเมืองบัคย์ (2524 : 20) สรุปว่าพลเมืองดีหรือพลเมืองที่มีคุณภาพและคุณ ธรรม มีคุณภาพในแง่ฝีมือ เรียนมาทางใดให้แสดงฝีมือในทางนั้นไค้ทุกโอกาส คุณธรรมเป็นตัวประกอบ ส่งให้คนเป็นมนุษย์ มีศีลธรรมจรรยา มีความเสียสละ มีความอดทน มีความกตัญญูต่อกา มีวินัยใน ตนเอง มีความซันหมั่นเพียร ไค้ร่ต่อการศึกษาเล่าเรียน ไค้ร่ต่อกาทำดี

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยวิชาสังคมศึกษา ซึ่งไค้ตั้งโครงการศึกษาหน้าที่พลเมืองขึ้น และได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศไค้สรุปลักษณะของพลเมืองดีโดยรวบรวมจาก คำตอบของครูในโรงเรียนมัธยมที่ไปเยี่ยมไค้ดังนี้ (สุนทร สุนันท์ชัย 2524 : 34 - 35)

1. พลเมืองดีมีความเชื่อทั้งในเสรีภาพของเอ้กับบุคคลและสิทธิอันพึงมีเท่าเทียมกันของ ทุก ๆ คน

2. พลเมืองดีตระหนักว่าเราอยู่โลกที่ "ปลายเปิด" ซึ่งยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ ๆ แนว คิดใหม่ ๆ และกระบวนการใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิต

3. พลเมืองดีใ้ความวิญญูที่ทำให้คนสามารถทำงาน สร้างสรรค์ได้ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้

4. พลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ที่จะเข้าร่วมในการวิญญูงานของส่วนรวม

5. พลเมืองดีย่อมสร้างสมทักษะและความรู้ เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางการ เมือง

เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

6. พลเมืองดีย่อมมีความภูมิใจในชาติ

7. พลเมืองดีย่อมตระหนักเสมอในผลงานอันยิ่งใหญ่ของอารยธรรมทางวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อชาติ และต่ออารยธรรมของโลก

8. พลเมืองดีย่อมตระหนักในสำคัญองความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

9. พลเมืองดีย่อมมีความเห็นอกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์และมีความตื่นตัวต่อปัญหา

10. พลเมืองดีย่อมมีใจศิลป์ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ที่ตนจะได้เข้าใจ ประสบ การณ์ของมนุษย์ และเพื่อการ เสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเอง

11. พลเมืองดีย่อมเห็นว่า การดำรงอยู่ต่อไปของมนุษยชาติขึ้นอยู่กับ การลดทอนความ เป็นอริศตรระหว่างชาติ และร่วมกันทำงานเพื่อความสงบ และความร่วมมือระหว่างชาติ

12. พลเมืองดีย่อมพัฒนาคนให้มีหลักการที่สอดคล้องกับมรดกทางประชาธิปไตย และใช้ หลักการ เช่นนั้นในกิจกรรมประจำวันของเขา

จากการประมวล ความหมายของพลเมืองดี ในทัศนะนักวิชาการไทยดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด สรุปได้ว่าความเป็นพลเมืองดีนั้น เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน คือ

(1). ความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง

(2). การอยู่ร่วมกันในชุมชน

(3). ค่านิยมและคำสอนในศาสนา

(4). การเมืองและการปกครองในระบบประชาธิปไตย

(5). เศรษฐกิจ

ส่วนในต่างประเทศ เฟินตัน (Fenton 1967:25)

ให้ความหมายว่า

พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางการเมือง มีความเชื่อมั่นในเกียรติภูมิของบุคคล ยอมรับฟัง คำโต้แย้ง จากผู้อื่น มีทักษะและความสามารถในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ได้

จาโรไลเมค (Jarolimek 1963: 7-8) กล่าวว่า สภาแห่งชาติเพื่อ
 สังคม (National Council) ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดลักษณะพล
 เมืองดี 24 ข้อ และได้รับความเห็นชอบจากคนต่าง ๆ อาชีพ ซึ่งเลือกมาเป็นตัวแทนมากกว่า
 300 คน สรุปได้ดังนี้

1. เชื่อมมั่นในโอกาส แห่งความเท่าเทียมกันของทุกคน
2. ให้ความสำคัญ ยกย่องและป้องกันสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และสิทธิที่ได้รับการคุ้มครอง
 ความรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
3. เคารพและเชื่อกฎหมาย และตัวแทนเกี่ยวกับกฎหมาย
4. มีความเข้าใจและยอมรับหลักการประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางในการประเมิน
 พฤติกรรม นโยบายและการปฏิบัติของบุคคลอื่นและกลุ่มต่าง ๆ ทั้งสิ้นพฤติกรรมของตนและผู้อื่นด้วย
 หลักการนั้น
5. มีความเข้าใจว่าในอนาคต ประชาชนจะปกครองตนเองได้ดีกว่าถูกปกครองโดย
 กลุ่มคนที่แต่งตั้งตนเองขึ้นมาปกครอง
6. คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
7. ตระหนักว่าประสบการณ์ในการปกครองตนเองนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จซึ่งถือว่าเป็น
 เป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องทำให้เสร็จ
8. ใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
9. ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่และทำให้ที่สวดความซื่อสัตย์ความสามารถของตน
10. รู้วิธีการปฏิบัติต่อสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในหน่วยงานนั้นสำเร็จลุล่วงไป
 ด้วยดี
11. ยอมรับแนวความคิดพื้นฐานที่ว่าแนวทางของประชาธิปไตยนั้น คนส่วนใหญ่มีสิทธิ
 ที่จะตัดสินใจภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ
12. ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการช่วยกันแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์
 เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
13. ตระหนักถึงความจำเป็น ของการศึกษาที่มีต่อเนื่องกันกับประชาธิปไตย
14. เคารพสิทธิในทรัพย์สิน และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม
15. สนับสนุนการประกอบธุรกิจที่เป็นธรรม และมีความยุติธรรมระหว่างนายจ้างกับ
 ลูกจ้าง

16. บุคคลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด
17. จะต้องมีควมรับผิดชอบต่อการช่วยแก้ปัญหาการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น
18. มีความรู้โดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการจัดระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งทางด้านการเมืองและสังคมที่สำคัญ
19. มีความรู้ความสามารถใช้วิจารณ์ในการประเมิน และสนับสนุนการทำสัญญาเพื่อป้องกันสงคราม แยกเตรียมพร้อมที่จะป้องกันประเทศเพื่อต่อสู้กับเผด็จการและการบงกช
20. ตระหนักถึงเสรีภาพของบุคคลและรัฐซึ่งว่าชีวิตที่คั้น จะต้องรวมแรงร่วมใจกันประกอบกิจการงานกับคนทั้งโลก
21. เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนที่ดีกว่าของตน
22. เก็บเกี่ยวคุณภาพของชีวิตที่สูงกว่าคุณค่าในวัฒนธรรมของเขา
23. รับผิดชอบตอสมาชิกในครอบครัว และของรักษามาตรฐานของหน้าที่พลเมืองควยการรับผิดชอบต่อเพื่อนบ้าน และชุมชนอย่างเต็มที่
24. ตระหนักว่าหน้าที่ที่จ่ายไปนั้น เพื่อให้บริการแก่ชุมชน ต้องจ่ายให้ตรงเวลา

เวสเลย์ (Wesley 1958 : 463)

ได้สรุปลักษณะพลเมืองที่ดีไว้

ดังนี้

1. เชื่อมั่นในโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันของพลเมือง
 - 1.1 เคารพนับถือซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงฐานะ
 - 1.2 ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา หรือชั้นวรรณะ
 - 1.3 ให้ทุกคนได้มีโอกาสที่แสดงความสามารถได้โดยเท่าเทียมกัน
 - 1.4 ยึดหลักที่ว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายและยอมได้รับความคุ้มครอง
 - 1.5 เชื่อมั่นได้ว่าสิทธิในการออกเสียงจะไม่ได้รับการปฏิเสธในด้านเชื้อชาติ

เพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ

2. การให้คุณค่า เคารพนับถือซึ่งกันและกัน และการป้องกันสิทธิมนุษยชนและสิทธิพิเศษ
นั้นย่อมได้รับการรับรอง ตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา

3. การใช้สิทธิในการออกเสียง

4. มีความเข้าใจวัฒนธรรม และวิถีทาง การดำเนินชีวิตของผู้อื่นมากกว่าของตนเอง

จาโรไลเมค (Jarolimek 1963 : 7-8) ได้อางบทความของ แพตเตอร์สัน (Patterson) ว่าได้ให้ความหมายว่า ผลเมืองดี ของคนในโลกเสรีจะตอง มีความสามารถในการรักษสถานันที่จะส่งเสริมเสรีภาพของแต่ละบุคคลและความยุติธรรมของสังคม และส่งเสริมสถานันประชาธิปไตย

คัลทซูนิส (Kaltsunis 1969 : 15-18) ได้เน้นลักษณะของความเป็นพลเมือง
ดีที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดคือ ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาในสหรัฐอเมริกา
(The Purposes of Education in American Democracy) ซึ่งได้กำหนดไว้ 4 ข้อใหญ่ ๆ
ดังนี้

1. ความมีสำนึกแห่งตน (Self Realization)

- 1.1 ใ้รู้ใ้เรียน
- 1.2 พกภาษาของตนเองได้
- 1.3 อานหนังสือออก
- 1.4 เขียนหนังสือเป็น
- 1.5 คิดเลขเป็น
- 1.6 ชางสังเกตและฟัง
- 1.7 มีความรู้คานสุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บ
- 1.8 มีสนนิสัย
- 1.9 มีความรู้คานสาขารณสุข
- 1.10 มีถารันทนถากการ
- 1.11 มีความสนใจในสิ่งทีก่อให้เกิดปัญญา
- 1.12 มีความสนใจในถานความงาม
- 1.13 มีความรับผิดชอบตอตนเอง

013725

1791713X

2. ความมีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations)

- 2.1 มีความเคารพในความเป็นมนุษย์
- 2.2 ความเป็นมิตร
- 2.3 มีการประสานงาน
- 2.4 มีความสุภาพอ่อนโยน
- 2.5 มีความรักบ้าน
- 2.6 รู้จักสงวนทรัพย์สินในบ้าน
- 2.7 ช่วยทำงานบ้าน
- 2.8 ความเป็นประชาธิปไตยในบ้าน

3. ความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency)

- 3.1 มีการประกอบอาชีพ
- 3.2 มีความสนใจข่าวสารทางคนอาชีพ
- 3.3 รู้จักเลือกอาชีพ
- 3.4 มีการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.5 มีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
- 3.6 มีความซามซึ่งในการงาน
- 3.7 มีความสนใจในเศรษฐกิจของบุคคล
- 3.8 รู้จักตัดสินใจในการบริโภค
- 3.9 มีประสิทธิภาพในการซื้อ
- 3.10 มีความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

4. การรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง (Civic Responsibility)

- 4.1 มีความเที่ยงธรรมต่อสังคม
- 4.2 การร่วมกิจกรรมของสังคม
- 4.3 การเข้าสังคม
- 4.4 ความอดกลั้น

- 4.5 การสงวนทรัพยากร
- 4.6 สังคมศาสตร์ประยุกต์
- 4.7 พลเมืองดีของโลก
- 4.8 เศรษฐกิจกฎหมาย
- 4.9 เข้าใจภาวะการทางเศรษฐกิจ
- 4.10 เป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย
- 4.11 ปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ยังได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งบันทึกโดย โคแนค กับเบิลยู โรบินสัน (Donald W. Robinson) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาหน้าพลเมืองของสภาแห่งชาติเพื่อสังคมศึกษา ที่ควรมานำมาถาถึงมีดังนี้ (Kaltsonis 1969 : 18)

1. พลเมืองดีควรจะต้องยอมรับว่า ทั้งเสรีภาพ ส่วนบุคคลและความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคนเป็นไปตามระบอบรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
2. พลเมืองดีจะต้องมีความรับผิดชอบ และเข้าร่วมในการวินิจฉัยงานของส่วนรวม
3. พลเมืองดีควรมีความภาคภูมิใจ ในผลสำเร็จของสหรัฐอเมริกา และในขณะเดียวกันก็ซาบซึ้งต่อการ สร้างสรรค์อารยธรรมของพลเมืองทั่วโลก
4. พลเมืองดีควรที่จะรู้สึกถึงความสำคัญในการที่จะสร้างสรรค์ศิลปะมีความรู้สึกไวต่อประสบการณ์และพัฒนาบุคลิกภาพที่แตกต่างไปจากตน
5. พลเมืองดีจะต้องยอมรับความจำเป็นของความที่เป็นอยู่ที่ยากลำบากของผู้อื่นและไวต่อความรู้สึกและความต้องการ เหล่านั้น
6. พลเมืองดีจะต้องซาบซึ้งและมีความรู้ ต่อเหตุของความต่อเนื่องเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การ ลกการ แข่งขันของชาติต่างๆ และจะต้องทำงานเพื่อประสานงานและขอตกลงระหว่างชาติ

คอคฮาร์ (Kochhar 1975 : 285) ได้สรุปความหมายของการศึกษาเพื่อความ เป็นพลเมืองดีว่า หมายถึง การสอนให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้นต่อความรับผิดชอบ การประสานงานกัน การมีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงถึงความสุขสมบูรณรวมทั้งการ สอนให้ เป็นพลเมืองดีของโลก เพื่อความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่น ความมีโชคของมนุษย์

คอคฮาร์ ยังได้อ้างถึงการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของคณะเจ้าหน้าที่
การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของโรงเรียนรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเวเนซุเอลา
(The Staff of the Citizenship Education Study of the Detroit Republic school
and Wayne University) ความเป็นพลเมืองดีนี้มีความหมายกว้างกว่าในแง่ของทางการปก
ครอง จึงได้เสนอคุณสมบัติ 5 ประการ ที่เกี่ยวกับลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้คือ
(Kochhar 1975 : 276)

1. การตระหนักถึงความสำคัญของความต้องการด้านพื้นฐานของมนุษย์และความจำเป็น
ของชีวิตในการที่จะต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นมากกว่า อยู่เพียงลำพังคนเดียว
2. มีความรักดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. มีเมตตาการุณาต่อกัน โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และต้องเป็นไปตามสังคมนิยมประชาธิปไตย
อย่างสม่ำเสมอ
4. การยอมรับและพยายามที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของสังคม
5. มีความรู้ทักษะและความสามารถในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย

เมลลิงเจอร์และเดวิส (Mehlinger & Davis 1981 : 40) ชี้ให้เห็นว่านักการ
ศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป้าหมายสำคัญของวิชาสังคมศึกษาก็คือ การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี
กล่าวคือพัฒนาให้คนมีศีลธรรมมีใจเมตตาการุณา มีสติปัญญาดี มีความรับผิดชอบ การใฝ่ในธรรมเพื่อ
การตัดสินใจทางการเมือง การออกเสียงเลือกตั้งและปฏิบัติตามกฎหมาย การแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับกรดำเนินการของรัฐบาลสาขานานาชาติ ทั้งยังเกี่ยวข้องกับด้านนิเวศวิทยา ด้านสาธารณสุข
สุข และสุขภาพของประชาชน การป้องกันอัคคีภัย การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา การบริโภคและ
การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การไต่ถาม ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ด้วยการจำ
หน่ายของและปิดของจดหมายด้วยความรอบคอบ สรุปได้ว่าพื้นฐานของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง
ดีก็คือ ต้องเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคม สังคมศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ มานุษย
วิทยา จิตวิทยา และอื่น ๆ

เนลสัน และไมเคิลลิส (Nelson & Michaelis 1980 : 9-10) ได้เสนอทัศนะ
6 ประการของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ

1. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ผลที่ตามมาคือการได้แก่ทัศนะในทางบวกของประเทศและทัศนะ

ในทางลบของ "คีต" ต้องปลูกฝังให้รู้ถึงคุณค่าช่วยกระบวนการสอนที่นำเอาวีรชนของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบอย่าง

2. มีพฤติกรรมที่เป็นแบบฉบับ ผลที่ต้องการคือ ให้มีความรับผิดชอบตรงไปตรงมา น่าเชื่อถือ สุภาพ ส่งเสริมพฤติกรรมช่วยกระบวนการสอนโดยใช้พลเมือง "คี" มาเป็นแบบอย่าง

3. ความเป็นนักสังคมศาสตร์รุ่นใหม่ ผลที่ต้องการก็คือ ให้รู้จักวิเคราะห์หันหน้าทักษะ ไขแนวความคิด และวิธีการทางานสังคมศาสตร์ ทำเนิการตามวิธีการทางสังคมศาสตร์ โดยนำไปใช้ในการสอนด้วยการยกตัวอย่างนักสังคมศาสตร์ เป็นแบบอย่าง

4. เป็นนักวิจารณ์สังคม ผลที่ต้องการให้เป็นผู้ที่สนใจในปัญหาและสืบสอบปัญหาสังคม การสะท้อนความคิดใช้กระบวนการสอนแบบให้รู้จักคิดวิจารณ์ ให้แก่คนที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน (แปลกออกไป) มาเป็นแบบอย่าง

5. การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ผลที่ต้องการคือประชาชนที่มีสายตากไกล ฐานฐานของปัญหา เพื่อให้ได้สังคมที่สมบูรณ์แบบ การสอนของครูทองให้รู้จักคิด และยกตัวอย่างนักคิดระดับโลก มาเป็นตัวอย่าง

6. ความเป็นนักปฏิบัติการทางสังคม (Social Activism)

ผลที่ต้องการคือ ความสามารถและพันธกิจที่จะต้องร่วมในการปรับปรุงสังคม ความเกี่ยวพันกับโรงเรียนและกิจกรรมการสอนของครู ให้นำงานการเมืองและการสังคมเป็นแบบอย่าง

ในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้ได้ผลนั้น คอคฮาร์ (Kochhar 1975:285) ได้เสนอถึงสิ่งที่จะต้องสอนในโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. สุขภาพและสุขภาพ
2. คุณค่าของแรงงาน และระบบเศรษฐกิจ
3. การประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์
4. ประสิทธิภาพโดยทั่วไป ในขณะที่ว่างงาน
5. การ เป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของบ้าน
6. การศึกษาเพื่อเป็นพอบาน แม่เรือนที่ดี
7. การ เป็นเพื่อนบ้านที่ดี

คอคออาร์ได้เสนอแนะต่อไปว่า นอกจากจะสอนในวิชาสังคมศึกษาโดยตรงแล้ว ยังมีวิธีการที่จะสอดแทรกการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองดี ได้ดังนี้

1. สอดแทรกเข้าไปในวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร
2. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีควรเป็นส่วนทั้งหมดของโรงเรียน
3. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ควรอยู่บนพื้นฐานของการร่วมแรงร่วมใจกัน
4. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ควรเข้าไปร่วมกับกิจกรรมของชุมชน
5. ให้โรงเรียนกับชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อช่วยกันให้การศึกษเพื่อความเป็นพลเมืองดี
6. ครูควรมีความสนใจใฝ่หาเพิ่มขึ้นต่อความต้องการของสังคม ในการที่จะพัฒนาเด็กให้มีความเฉลียวฉลาด
7. ความมีประสิทธิภาพของการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองดีนั้นต้องการวัดจากพฤติกรรมของเด็ก

สี่ กวนยู (2524 : 1) นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ได้กำหนดหลักสูตรจริยธรรมที่เรียกว่า 20 ระเบียบทองคำ (20 Golden Rules) เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี อันมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย
2. รักษาโรงเรียนและชั้นเรียนให้สะอาดและเป็นระเบียบ
3. นั่ง ยืน และเดินให้ตรง
4. บริหารร่างกายทุกวัน
5. ทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยตามกำหนด
6. เชื่อฟังคำแนะนำ และปฏิบัติตามที่ด้วยความรับผิดชอบ
7. ตั้งใจเรียน
8. ประพฤติดีทุกวาระ
9. หักทายเป็นคนด้วยความอ่อนน้อมทุกโอกาส
10. เคารพผู้อาวุโสและครูบาอาจารย์
11. เป็นมิตรที่ดีของเพื่อนนักเรียนทุกคน
12. ถ่อมตัวและฟังบ้างเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น
13. ซื่อสัตย์ และพูดความจริงเสมอ

14. รักรีกา มารดา และพี่น้อง
15. ภัคดีทอสถาบัน
16. จงรักภักดีต่อประเทศไทย
17. พึ่งเลี้ยงการหมั้นเชื่อยเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่มหรือกระแสไฟฟ้า
18. ใช้จ่ายแก่สิ่งจำเป็น
19. ปฏิบัติตามกฎจราจร
20. พึ่งหลักเลี้ยงกิจกรวม และเกมส์ทุกชนิดที่เป็นอันตราย

ทัศนะของนักวิชาการต่างประเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติของพลเมืองดี พอสรุปได้ว่าบุคคลที่จะเป็นพลเมืองดีนั้น จะต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนในคานทาง ๆ ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองดีในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
2. ความเป็นพลเมืองดีในสังคมแบบประชาธิปไตย
3. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบหน้าที่และบทบาทของตนเอง
4. ความเป็นพลเมืองดีด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และการประกอบอาชีพ
5. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง และมีระเบียบวินัย
6. การมีค่านิยมที่พึงปรารถนา มีวัฒนธรรม และยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา
7. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต
8. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความสนใจในปัญหา และกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้าน

เมือง

9. การมีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์
10. ความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด

จะเห็นว่า ความเป็นพลเมืองดีของนักการศึกษาในประเทศไทยจะมีความหมายสอดคล้องและใกล้เคียงกัน กับของนักการศึกษาต่างประเทศ คือ ความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง การอยู่ร่วมกันในชุมชน ค่านิยมและคำสอนในศาสนา การเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และคานเศรษฐกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี

งานวิจัยภายในประเทศ

วัลลภ พุ่มพวง (2513) ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของคนไทยเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-21 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีได้ศึกษา ท่อในชั้นสูงอีก ในจังหวัดมหาสารคาม เป็นชาย 50 คน และหญิง 50 คน โดยใช้แบบสำรวจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีของคนไทยในกลุ่มตัวอย่างระหว่างชายกับหญิงและสัมพันธ์ผลทางการเรียน มีอิทธิพลต่อกัน

โอภาส สะอาด (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสภาพทางเศรษฐกิจ บทบาทของ บิคา มารดา สังคมและความสนใจ มีกลุ่มตัวอย่าง ประชากรจากนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับ 3, 4 และ 5 ชาย และหญิง กลุ่ม ละ 225 คน รวม 675 คน ผลการวิจัยนักศึกษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

จรัสลักษณ์ ศกนตะลักษณ์ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษากับมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมโนทัศน์ทดสอบนักเรียนชายและหญิงอย่างละ 150 คน รวม 300 คน จากโรงเรียน รัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชายและหญิงแตกต่างกัน นักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชาย และมีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา ของบิคา มารดา แต่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา สภาพครอบครัวของ บิคามารดา และไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิคา มารดา และนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีอยู่ในเกณฑ์ดีเพียง 1 เรื่อง คือ การมีค่านิยมที่พึงปรารถนา มีวัฒนธรรม และยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา และมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ 5 เรื่อง คือ ความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ

การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด การมีวิจรรณญาณในการตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง นอกนั้นอยู่ในเกณฑ์ค่า

สวนา พรหิณกุล (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย" โดยมี จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวโน้มของความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทยโดยทั่วไป และเปรียบเทียบความแตกต่างของความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทยที่อยู่ในเขตเมืองและเขตนอกเมืองระหว่างเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน อายุและสภาพทางครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 1511 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร แยกเป็นเขตเมืองและเขตนอกตัวเมือง โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ทดสอบกับนักเรียนดังกล่าว ผลปรากฏว่านักเรียนมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองค่า และนักเรียนในเขตเมืองมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีกว่านักเรียนที่อยู่นอกเขตเมืองทั้งเด็กที่มีอายุ ระดับการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ทำให้ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองแตกต่างกันด้วย

วาริ แสนสุข (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครู เพศของนักเรียน กับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย และแบบสอบถามขอมูลทั่วไปกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ใช้ตัวอย่างประชากรจากนักเรียนอาชีวศึกษา ชายและหญิง จากโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลอย่างละ 4 แห่ง รวมทั้งหมด 320 คน ครู 13 คน จากโรงเรียนดังกล่าว โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองในการวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย แบบสอบถามความคิดเห็นและการแสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน และแบบสอบถามครูเกี่ยวกับวิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีมโนทัศน์ถูกต้องดี 3 เรื่อง ถูกต่อน้อย 11 เรื่อง และเพศมีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยเฉลี่ยนักเรียนหญิงมีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี ถูกต้องมากกว่านักเรียนชาย และวิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือแบบบรรยาย รองลงมาคือการสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น การใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน สอนตามแบบเรียนสอนโดยการตั้งปัญหาให้คนหาความรู้ ฝึกทักษะการรวมโดยวิธีแก้ปัญหา การแสดงบทบาท การสร้างสถานการณ์จำลอง ตามลำดับและวิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์การสอนและวิทยากร

คณะนิสิตปริญญาโท (อรุณี ภูแพ, สมพงษ์ สอนสภาพ, สมชัย ธนประชา, ศรเพชร มีศรี, อคลุย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์, 2521) สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมีธยมศึกษาปีที่ 3 จากภาคต่าง ๆ ของประเทศ การวิจัยนี้เป็นการสำรวจคุณลักษณะประชาธิปไตย 15 ประการ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ การเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นชมคณะ การเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ การมีวินัยในตนเอง การใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจ การรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การยอมรับในเหตุผล การประนีประนอม การมีใจกว้าง การเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล การนับถือความยุติธรรม การเคารพต่อกฎหมายการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดรวบยอดในระดับที่พึงประสงค์ทั้ง 15 ประการ ส่วนภาคใต้และภาคเหนือมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 13 ประการ ไม่พึงประสงค์ 2 ประการ ได้แก่การมีความเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และการเคารพในเสรีภาพของบุคคล

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคกลาง นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 10 ประการ ไม่พึงประสงค์ 5 ประการ ได้แก่การเคารพต่อกฎหมายการมีความเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ

ในภาคเหนือนักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 9 ประการ ไม่พึงประสงค์ 6 ประการ ได้แก่การมีความรับผิดชอบ การยอมรับในเหตุผล การมีความเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 4 ประการ คือ การมีความเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ

วันเพ็ญ คำเมือง (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะของพลเมืองดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล กับโรงเรียนราษฎร์ และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนกับพื้นฐานการศึกษา อาชีพ และการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนของบิดา มารดา และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนกับความรู้สึกทอมนุชยชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าของดีเคอร์ท จำนวน 70 ข้อ โดยใช้ตัวอย่างประชากร จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายในกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง จำนวน 590 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนะเป็นพลเมืองดีค่อนข้างสูง คือร้อยละ 72.37 ปานกลางร้อยละ 26.27 และทัศนะไม่เป็นพลเมืองดีร้อยละ 1.36 และไม่มี ความแตกต่างระหว่างทัศนะของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ระดับชั้นเรียนและทิศของโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดาและอาชีพของบิดา มารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของมารดา และการอบรมเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิดา มารดา อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มองโลกในแง่ดี และมีทัศนะที่สัมพันธ์กับความ รู้สึกทอมนุชยชาติ และสิ่งแวดล้อม

พิระพงษ์ ศรีเหนียง (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มวง" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 ของนักเรียน โรงเรียนบ้านพุ่มวง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่คาดหวัง และศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ โดยใช้ประชากรทั้ง 4 ชั้นเรียนรวม 100 คน ใช้แบบสำรวจความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย 8 คุณลักษณะ จำนวน 30 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ในแบบสำรวจมีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก และแบบปลายเปิดผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย สูงกว่าเกณฑ์ความคิดรวบยอดที่คาดหวัง 6 คุณลักษณะคือ 1). ความรับผิดชอบ 2). การทำงานเป็นหมู่คณะ 3). การเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ 4). การมีวินัยในตนเอง 5). การรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น 6). ยอมรับในเหตุผล คุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์ความคิดรวบยอดที่คาดหวังในทางที่พึง

ปรารถนา คือการใช้เสียงข้างมา ในการตัดสินปัญหาคุณลักษณะที่ต่ำกว่าเกณฑ์ความคิดรวบยอดที่คาดหวัง คือ การเฝ้าในวิธีการหากเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดรวบยอดสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนระดับชั้น ที่มีความคิดรวบยอดไม่แตกต่างกัน มี 2 คู่ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และยิ่งไปกว่านั้น นักเรียนกลุ่มที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ และเพศของนักเรียนไม่มีความแตกต่างด้านความคิดรวบยอด เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เป็นพลเมืองดีในประเทศไทยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ภูมิหลังของนักเรียนที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี ได้แก่ ระดับชั้นเรียน อายุ เขตที่พักอาศัย สิ่งแวดล้อม เพศ การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจ

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีของต่างประเทศ ที่จะนำมาอ้างอิงถึงงานวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

แคร์รี่ (Cary : 1970) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Education for Citizenship in the U.S. S.R." เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกหัดความเป็นพลเมืองดีแก่เยาวชน โดยการจัดสอนในโรงเรียนของประทศรัสเซียระดับประถมและมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แกนสำคัญของการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของรัสเซีย คือ บุคคลต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และต้องผูกพันกับรัฐบาลโซเวียต โรงเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญ ในการรับผิดชอบอบรมนักเรียนให้เหมาะสมถูกต้อง

เรมี (Remy : 1972) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " High School Seniors' Attitudes Toward Their Civics and Government Instruction" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจทัศนคติและความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการ สอนวิชาหน้าที่พลเมือง และการปกครอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความเบื่อหน่ายในวิชาหน้าที่พลเมืองและการปกครอง

เนื่องจากการจัดเนื้อหาของนักการศึกษา และการสอนของครูไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน นักเรียนมีความเห็นว่า การสอนวิชาหน้าที่พลเมือง ครูมักสอนตามเนื้อหาในแบบเรียนสอนแต่หลักการซึ่งไม่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนไม่เข้าใจสภาพปัญหาการเมือง การปกครอง อย่างถ่องแท้ ครูมักใช้หนังสือแบบเรียนเพียงเล่มเดียวสอน นักเรียนมีความต้องการที่จะให้ครูจัดกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์แห่งประชาธิปไตย และฝึกการคิดอย่างมีเหตุผลให้แก่วงศ์ตน นักเรียนต้องการให้ครูนำเอาปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง การปกครองในปัจจุบันมาอภิปรายเสมอ ๆ

ซมิงค์ (Schmink 1973) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Study of Attitude Toward Citizenship as Reported by Suburban High School Students " โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจทัศนคติของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่อยู่นอกเมือง เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามไปยังนักเรียนระดับเกรด 9 -12 ในโรงเรียน 3 แห่ง ที่อยู่นอกเมืองหลวง โดยเน้นความคิดเห็นรวบยอดเกี่ยวกับประชาธิปไตย การเป็นพลเมืองดี ความสนใจทางการเมือง ความเชื่อในหลักการของประชาธิปไตย และความคิดเห็นรวบยอดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนไม่มีทัศนคติที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความคิดเห็นทางประชาธิปไตย แม้จะมีพื้นฐานทางเพศ ระดับชั้น และโรงเรียนต่างกัน และความสนใจทางการเมืองของนักเรียนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเพศ ระดับชั้น หรือประเภทโรงเรียนมากนัก และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นของนักเรียนกับทัศนคติของพวกเขาที่มีต่อความคิดเห็นเรื่องประชาธิปไตยหรือความเชื่อในหลักการประชาธิปไตย

แอปเปิลตัน (Appleton 1976) แห่งมหาวิทยาลัยเท็กซัส ได้วิจัยเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีและความเข้าใจทางด้านการเมืองของนักเรียนประถมศึกษาในต่างจังหวัดของประเทศฟิลิปปินส์ การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของการเรียนจากหลักสูตร เกี่ยวกับเรื่องความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดคามาเวคอก ซึ่งอยู่ในตอนกลางของประเทศฟิลิปปินส์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิง 300 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ โดยผู้วิจัยใช้จุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติเกี่ยวกับเรื่องความเป็นพลเมืองดี เป็นพื้นฐาน ในการสร้างแบบสอบถามขึ้นเป็นคำถามแบบปรนัย 36 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ค่านิยม และทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า การเรียนจากหลักสูตรเรื่องความเป็นพลเมือง ส่งเสริมให้เด็กเกิดค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชาติ และการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย

เพลซ์ (Pelz 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " An Analysis of the Perceived Desired , and Measured Status of Citizenship Education in Selected Iowa Schools " ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนเกรด 7-12 จำนวน 646 คน จาก 9 โรงเรียน ในคอมแบททดสอบ Educational Goal Attainment test วิชาหน้าที่พลเมืองโดยเป็นข้อทดสอบสำเร็จ ผลของการทำแบบทดสอบและความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนี้ ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความแตกต่างระหว่างผู้ที่บรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่สูง กับผู้ที่บรรลุเป้าหมายแห่งความเป็นพลเมืองต่ำของโรงเรียนประจำตำบล โดยที่ผู้วิจัยกำหนดว่า นักเรียนที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองที่สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ในการ สอบถามความรู้ สูงกว่าผู้ที่บรรลุเป้าหมายแห่งความเป็นพลเมืองต่ำ และผู้วิจัยยังต้องการทราบถึงความเข้าใจของชุมชน เกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน ในการจัดโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี การใช้ค่าที่ (t - test) เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรทั้งด้านความรู้และความเข้าใจ แสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับนักเรียนเกรด 12 แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับนักเรียนเกรด 7 และพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับความเข้าใจของโปรแกรมพลเมืองดีในปัจจุบัน ระหว่างที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองที่สูง กับผู้ที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองต่ำ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ตามระดับชั้นเรียน เพศ ที่อยู่อาศัย อาชีพของบิดา มารดา อายุ และพัฒนาการเติบโต ในหน้าที่พลเมืองดี เมื่อนำมาวิเคราะห์หาความแปรปรวนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เกี่ยวกับการทดสอบด้านความรู้ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีระหว่างโรงเรียนระดับชั้นเรียนอาชีพของบิดา มารดา และพัฒนาการเติบโตในวิชาหน้าที่พลเมือง

ฟรานสัน (Franson 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Citizenship Education in the South Carolina Sea Islands, 1954-1966 " ผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียน ไฮแลนด์เฟอร์ ฟอล์กสกูล (High lander Folk School) ซึ่งอยู่ในเขตที่ราบสูง คัมเบอร์แลนด์ (Cumberland) ทางตะวันออกของเทนเนสซี (East Tennessee) โรงเรียนได้ฝึกพลเมืองที่ไม่มีความรู้ให้รู้จักกับบทบาทของผู้นำในสังคมประชาธิปไตย ระหว่างปี 1932 - 1961 ไมลส์ ฮอร์ตัน (Myles Horton) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและผู้นำของ โรงเรียนได้พยายามดำเนินการ เพื่อจัดตั้งขบวนการสหภาพของแรงงาน

ขึ้นทางตอนใต้ จนถึงระยะทศวรรษของปี 1950 แผนนโยบายของโรงเรียนโคได้เปลี่ยนไปทำเรื่อง
สิทธิของพลเมือง โรงเรียนจึงถูกสอบสวนมากระยะหนึ่ง และถูกสั่งปิดโรงเรียนจึงได้ย้ายไปเปิด
ที่นอกซ์วิลล์ (Knoxville) แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์วิจัยและการศึกษาแห่งไฮแลนค์เคอร์
(Highlander Research and Education Center) ซึ่งโคได้เปลี่ยนมาสนใจ
เรื่องสิทธิและความยากจนของพลเมือง โปรแกรมที่โรงเรียนจัดทั้งหมดคือ โรงงานขนาดย่อม
สำหรับประชาชนที่มาจากทางตอนใต้ที่มีพื้นฐานมาจากมอนทีเกล (Monteagle) และ
เพื่อเตรียมขยายกิจการ จากการติดตามผลความคิดริเริ่มซึ่งเริ่มต้นในโรงงานนี้ ไมล์ชอตัน และ
คณะ โคใช้เวลาทั้งหมดด้วยการพยายามช่วยเหลือท้องถิ่น ทางตะวันออกของรัฐเทนเนสซี ในการ
ต่อสู้กับความยากจนของพวกเขา

หลักของไฮแลนค์เคอร์ ที่ประสบความสำเร็จคือการ เคลื่อนไหวด้านสิทธิของพลเมือง
ตั้งแต่ปี 1954 - 1966 ไฮแลนค์เคอร์ (Highlander) โคเตรียมฝึกคนในโรงงาน
และใ้ทำการสนับสนุนด้านการ เงินสำหรับโปรแกรมความเป็นพลเมืองดีใน ซี ไอส์แลนด์ (Sea
Islands) ซึ่งอยู่ระหว่างชาร์ลส์ตัน (Charleston) ในรัฐคาโรไลนาใต้
(South Carolina) กับสะวันนา (Savannah) ในรัฐจอร์เจีย (Georgia)
โครงการนี้ ประกอบด้วย เกาะจำนวนหนึ่งยกเว้นเกาะจอห์นส์ไอส์แลนด์ (Johns Island)
ซึ่งอยู่ใกล้กับชาร์ลส์ตัน ซึ่งเคยใช้เป็นตัวอย่างแล้ว โคถอนตัวออกไปเมื่อ 13 ปีมาแล้ว ที่หมู่เกาะ
นี้มีชนผิวดำมากกว่าชนผิวขาวสองเท่า แต่เนื่องจากพวกนี้ชอบแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวด้วยความ
เขลา และความยากจน จึงทำให้ลาหลังและคงอยู่ใ้การปกครองของชนผิวขาวจากชาร์ลส์ตันใน
ปี 1954 อีโซเจนกินส์ (Esan Jenkins) แห่งจอห์นส์ไอส์แลนด์ และเซปติมาคลาร์ก
(Septima Clark) และ เบอริส โรบินสัน (Bernice Robinson) แห่ง
ชาร์ลส์ตัน ได้เริ่มวางแผนงานภาคสนามกับเพื่อนชาวนิวค้ำ เพื่อฝึกความเป็นผู้นำในอนาคตพร้อม
ทั้งปรับปรุงสถานสภาพ บ้านเรือน โรงเรียน และคานการ เมืองของ ซีไอส์แลนด์ให้ดีขึ้น ดังนั้นใน
ปี 1957 ไฮแลนค์เคอร์ จึงให้ความช่วยเหลือเพื่อสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดีและเริ่มสอนชา
นิวค้ำ ที่ไม่รหนังสือให้อ่านได้ เพื่อจะได้มีสิทธิออกเสียงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในรัฐคาโรไลนา
ใต้ ให้อ่านหนังสือพิมพ์ และใช้จ่ายเงินตามใบสั่งจ่าย และรูปแบบฟอร์มต่าง ๆ ต่อมาในขั้นที่สอง
เจนกินส์ โคเปิดสอนวิชาเกี่ยวกับการ เมือง แก่นักเรียนในชั้นปีที่ 1 ให้เข้าใจถึงความหมายของ
หน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับพลังของการใช้สิทธิออกเสียง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของชีวิตของ

ชาวเกาะ ทอจากนั้นมาพวกชาวเกาะนิวกัว ภายใต้การนำของเจเนกินส์ ได้เริ่มต้นสมัครและ
 ใจสิทธิลงคะแนนเสียงใหม่ ทำให้ได้รับการตัดสินจากศาลตัดสิน การศึกษาในโรงเรียนก็ขึ้น
 ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในความสำเร็จของโปรแกรม ไฮแลนด์เคอร์ โดยปิดชั่วคราวในปี
 1961 ทั้งนี้ The Southern Christian Leadership Conference
 จึงได้รับโปรแกรมนี้ต่อไป ในปี 1965 ชาวนิวกัวประมาณครึ่งล้านได้อาศัยความเป็นพล
 เมืองซึ่งเป็นผลมาจากโปรแกรมนี้ จากนั้นไฮแลนด์เคอร์และเจเนกินส์ ได้ใช้โครงการของ
 ไฮแลนด์เคอร์ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาความเป็นผู้นำในชุมชนทางตอนใต้ที่อีกหลายแห่ง จึง
 ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของคนในทศวรรษที่ 1960

เชดิก (Fedyck 1980: 565-566-A)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"Conceptions of Citizenship and Nationality in High School American
 History textbooks, 1973-1977" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกแยะและหาความกระจ่างเกี่ยว
 กับความเป็นพลเมืองและสัญชาติของชาวอเมริกัน ตามที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียนวิชาประวัติศาสตร์
 ของสหรัฐอเมริกา ในระดับมัธยม ซึ่งได้พิมพ์ขึ้นและใช้กันแพร่หลายทั่วประเทศ ในช่วงระยะเวลา
 64 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1933 - 1977 สาเหตุที่ทำการวิจัยเรื่องนี้ก็คือ ประการแรกในปัจจุบันชาว
 อเมริกันยังขาดความกระจ่างแจ้งความสอดคล้องกันและชอบเขตบางประการและความสนใจเกี่ยว
 กับความเป็นพลเมืองและสัญชาติ เช่นเดียวกับที่จะสอนให้ดีที่สุดได้อย่างไร เพื่อปลูกฝังในเรื่อง
 นี้ให้แก่เด็ก ยิ่งกว่านั้นมโนทัศน์ทั้งสองนี้ยังเป็นแกนกลางของจุดหมายของวิชาประวัติศาสตร์ใน
 การจัดการศึกษาเพื่อมวลชน เพื่อให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ การปลูกฝังความสำนึกที่มีต่อชุมชน
 และการแก้ปัญหาของส่วนรวม ประการสุดท้ายก็คือต้องการรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ จากตำราเรียน
 ทั้งที่ชัดเจนแล้ว และยังเป็นจินตนาการอยู่ ให้เป็นหลักการเดียวกัน เพื่อเสนอแนะแก่โรงเรียนของ
 รัฐ ในสังคมที่เป็นแบบ พหุสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษา ถึงความแตกต่างของนักกฎหมาย นักวิชาการและ
 นักการศึกษาในการให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองและสัญชาติ ซึ่งความเป็นพลเมืองตีความ
 ถึงรูปแบบของความรู้ การสร้างคุณค่าและพฤติกรรมที่จำเป็นเบื้องต้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน
 สัญชาติหมายถึงกลุ่มสังคมที่อยู่ร่วมกัน มีความสำนึกที่จะปฏิบัติตามระเบียบประเพณีที่โครงสร้างสม
 กันมาจากอดีต หรือมีขอบเขตของความสัมพันธ์โดยตรง ในการที่อยู่ในเมืองเดียวกัน นักกฎหมาย
 นักวิชาการและนักการศึกษา ใ้ค่นำไปตีความหมายในการใช้ใหม่ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้ง
 สอง ในการศึกษาและในประวัติศาสตร์อเมริกัน จากตำรา ของโรงเรียนที่ผ่าน ๆ มา และจาก

อุตสาหกรรมตามลำดับ ในการวิจัยได้ตั้งเอา หลักฐานทางตรงและทางอ้อมมาศึกษาทั้งที่เป็นรูปแบบและวิธีการ โดยตรวจสอบจากตำราเรียน แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง เรื่องแรกพิจารณาว่ามีการอธิบายตัวอย่างในเรื่องการ เป็นพลเมืองดี และสัญชาติของอเมริกัน แสดงคุณลักษณะของการ เป็นพลเมืองที่ดี และการ เป็นชาติอเมริกันอย่างไรกันบ้าง เรื่องที่ 2 ตำราเรียนได้แสดงถึงกำเนิด และพัฒนาการของมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองที่ดีได้แสดงถึงพัฒนาการของมโนทัศน์ส่วนบุคคลและ ส่วนรวมอย่างไร เรื่องที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ตำราเรียนที่กำหนดภาวะการ เป็นพลเมืองดีและ พฤติกรรมตามรูปแบบของชาวอเมริกันเพียงมีในระดับชาติและระดับโลก เรื่องที่ 4 ตำราเรียนได้ตี ความของสัญชาติอเมริกัน และได้ให้ความหมายไว้อย่างไรและตำราเรียนได้กำหนดให้อะไรเป็น ขอบเขตที่เป็นเอกลักษณ์ ของชาวอเมริกัน

ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ของความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติของชาวอเมริกันที่ปรากฏ ในตำรานั้น ยังคงที่อยู่อย่างน่าประหลาดใจในช่วงเวลา 64 ปี ทั้ง ๆ ที่การตีความก็ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับตำราความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติของ อเมริกัน ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและมีความยากแตกต่างกันไปตามลำดับ รวมทั้งแรง ผลักดันเบื้องต้นของตำราในปัจจุบันที่จะสร้างความคิดของความเป็นพลเมืองดีและรูปแบบของชาว อเมริกัน ควบคู่กันนี้เขียนตำราได้พยายามที่จะทำให้ตำราของเรามีความสมบูรณ์ในเนื้อหา จึงได้ มีการกล่าวถึงความภาคภูมิใจอย่างแท้จริงใน ความเป็นพลเมืองดีของชาวอเมริกัน มีความจริงใจ ต่อชาติ รักชาติอย่างกระตือรือร้นและยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อความสมบูรณ์ทั้งปวง ยิ่งไปกว่านั้นตำราเรียน ใหม่ ๆ ยังแสดงให้เห็นถึงการขาดความเห็นพ้องเกี่ยวกับสัญชาติของอเมริกัน ในขณะที่นักเขียนของ วัฒนธรรมพหุสังคมได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งทำลายทฤษฎีของคนอเมริกันเกี่ยวกับ "หมอลอมละลาย"

ในปีเดียวกันนี้เอง สกินแมน (Scheneman 1980)

ได้ทำการวิจัย

เรื่อง "The Role of the 4-H Youth Program of the Ohio Cooperative Extension Service in Citizenship Education"

การวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดบทบาทขององค์การบริการเยาวชน คือ โปรแกรมเยาวชน 4 เอช (4-H) ของ The Ohio Cooperative Extension Service เป็น เรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี บทบาทของโปรแกรมเยาวชน 4 เอช แห่งโอไฮโอ มีผลมาจากการวิเคราะห์ภาวะ แห่งการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งสัมพันธ์กับโครงการและการดำเนินงานของ 4 เอช เท่าที่ปรากฏ ในปี ค.ศ. 1979 ผู้วิจัยใช้วิธีแบบพรรณนา ดังนี้

1. อธิบายทั่ว ๆ ไปของโปรแกรมการศึกษา ภาวะการ เป็นสมาชิกของกลุ่มแห่ง โอไฮโอ ในหัวข้อเรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับบทบาทของความเป็นพลเมืองที่ประชาธิปไตยถึงวิธีการ เรียนรู้ขอบเขตเนื้อหาการเรียนการสอนโครงการการดำเนินงานของ 4 เอช การประเมินผลและโปรแกรม ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

2. ทราบสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่ดีของวิชาเอก (ที่เรียนในวิทยาลัยและการเข้าเรียนในโปรแกรมศูนย์การศึกษาแห่งชาติของ 4 เอช) และมโนทัศน์เกี่ยวกับบทบาทของความเป็นพลเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

ประชากรประกอบด้วยสมาชิกของ The Ohio Cooperative Extension Service จากกลุ่มย่อยต่าง ๆ 120 คน วิธีการรวบรวมข้อมูลใช้วิธี ดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปยังเมืองต่างๆ ไปยังสถานที่ที่มีตัวแทนของ 4 เอช และส่งไปยังผู้ประสานงานในการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม 4 เอช ของรัฐ

2. การสัมภาษณ์หัวหน้าและสมาชิกของกรม กองต่าง ๆ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ได้รับคำตอบกลับคืน 92 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการสัมภาษณ์ได้คำตอบ 100 เปอร์เซ็นต์ วิธีการทั้งสองนี้ใช้ใน เดือน ตุลาคม 1979

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สมาชิกของกลุ่มมีความเห็นด้วย ที่จะให้ผู้ที่ เป็นประชาธิปไตยเป็นผู้ดำเนินงานโดยไม่ว่าถึงอายุ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบกระบวนการของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก

2. แม้ว่าวิธีการ เข้าร่วมกลุ่มจะมีค่าค่าที่มีความโนมน้าวว่าผู้ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มมีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

3. ทักษะและทัศนคติที่มีต่อพิธีการ เรียนรู้ เกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี ในเมืองที่ประกอบคานที่อยุธยา

4. เนื้อหาวิชาที่เน้นเป็นเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ และการ เป็นผู้นำ เนื้อหาที่กล่าวถึงน้อยที่สุดคือเรื่องกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างชาติ และการ เลือกตั้งหรือพรรคการเมือง

5. ภาวะการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ตามที่เห็นอยู่ทั่วไปที่สัมพันธ์กับ โปรแกรมและการดำเนินงาน คือกระบวนการ ปกป้องความเป็นผู้นำ การปกครองของกลุ่ม 4 เอช ของการปฏิบัติภายใต้กฎหมายสหรัฐ โครงการพัฒนาการ เป็นผู้นำ โปรแกรมการพัฒนาชุมชน คณะกรรมการบริหารหน้าที่

ที่ได้รับมอบหมายและคณะกรรมการร่วมกับผู้ใหญ่

6. การพิจารณาประเมินผลที่เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกของ 4 เอช และของผู้นำเยาวชนที่เกี่ยวกับโครงการและการดำเนินงานนั้น สิ่งที่ได้รับการพิจารณาน้อยที่สุดคือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของสมาชิก 4 เอช และของผู้นำเยาวชน

7. สิ่งที่ใช้มากที่สุดเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์ในการเป็นสมาชิก 4 เอช คือการประกาศโฆษณาเผยแพร่ การให้รางวัลและการสดุดีเกียรติคุณ

8. ความเป็นพลเมืองดีสัมพันธ์กับรางวัล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิก 4 เอช ถ้าใช้วัดผลสัมฤทธิ์ของแต่ละคน

9. วิทยากรที่ใช้มากที่สุดคือข้าราชการของรัฐ นักธุรกิจ นักกฎหมาย ครูและผู้นำองค์กรของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ที่เผยแพร่ค่านิยมความเป็นพลเมืองดี และกิจกรรมสัมพันธ์

10. ทรัพยากรที่มีอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรมและคหเศรษฐศาสตร์ จะช่วยให้โปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของ 4 เอช เข้มแข็งขึ้น ซึ่งต่อไปควรมีการวิจัยและการศึกษาเพื่อประเมินผลและการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาด้วย

เมอร์ฟี (Murphy 1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Effectiveness of the Social Studies to Attain Its Goal of Citizenship Education" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพของวิชาสังคมศึกษาต่อกระบวนการบรรลุเป้าหมายของการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองดี โดยวัดจากจุดมุ่งหมายเฉพาะ 2 ข้อ ของหลักสูตรสังคมศึกษาในระหว่างปี ค.ศ. 1967 - 1975 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นที่ชรูเบอร์ ไฮสกูล (Shrewbury High School)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะวิจัยที่โรงเรียนนี้ซึ่งได้มีการเปลี่ยนโปรแกรมสังคมศึกษาที่มีโครงสร้างสำคัญจากแบบเก่ามาเป็นโปรแกรมให้เลือกเรียนอย่างเสรี ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่าการสอนแบบเก่าที่เน้นความรู้ทางวิชาการ (Traditional Cognitive) โดยมีครูเป็นศูนย์กลางใจในการสอนแบบบรรยาย และไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นนั้นได้ลดน้อยต่อการบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีส่วนซิคสมมติฐานหนึ่งนั้น การสอนแบบใหม่ที่เป็นวิชาเลือก และเน้นการเรียนค่านิยม (Elective/Affective) โดยครูใช้วิธีสอนแบบสืบสอบ เน้นค่านิยมการอภิปราย และลดเลียงปัญหาร่วมกันอย่างเสรี โดยที่ครูไม่เข้าไปตัดสินชี้ขาด วิธีนี้จะทำให้ได้ผลมากกว่าจะบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อการเป็นพลเมืองดี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนที่จบการศึกษาที่มีประสบการณ์เรียนแบบเก่า (Traditional / Cognitive) 57 คน นักเรียนที่จบการศึกษาที่มีประสบการณ์เรียนแบบเลือกเสรี (Elective / Affective) 71 คน และผู้ที่อยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลง จำนวน 46 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยม ทัศนคติ การสอนและสภาพชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งนักเรียนที่จบการศึกษาเคยเรียนที่ชรูเบอรรี่ไฮสกูล และการปฏิบัติตนของนักเรียนในปัจจุบันได้แก่การออกเสียง การติดต่อกับสถานพี่ราชการ การแสวงหาสำนักงานการเมือง สมาชิกของกลุ่มสังคมและการเมืองและแหล่งข่าวสารปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างในค่านิยมเวลาที่ให้เรียนวิชาสังคมแบบอภิปรายและตกเตียงเรื่องราวต่างๆ จากนักเรียนที่จบจากการศึกษาแล้วที่เคยเรียนในปี 1971 หรือ 1975 และไม่มีความแตกต่างในการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนที่เรียนแบบเก่า แบบเลือกเสรี และผู้ที่เรียนอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลง โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา พบว่ามีตัวแปรเกี่ยวกับค่านิยมของ Mini - Electives ในวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาแบบเลือกเสรีและคำนึงถึงค่านิยมที่ต่างกัน พวกนี้ส่งเสริมความรับผิดชอบการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มให้ความเห็นตรงกันว่าครูของชรูเบอรรี่ไฮสกูล (Shrewbury High School) เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

จากงานวิจัยในต่างประเทศซึ่งได้กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีนั้นสอดคล้องกัน คือนักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองดีน้อยทั้งนี้เป็นผลมาจากการปลูกฝังของสถานศึกษาไม่ดีพอ และอุปสรรคของนักเรียนไม่สนใจในเรื่องนี้เท่าที่ควร นักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องประชาธิปไตยไม่ดีเท่าที่ควร และการจัดโปรแกรมการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองไม่ดีพอ สำหรับนักเรียนที่เห็นแตกต่างกันในส่วนน้อยคือในเรื่องของแบบเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน เทศ และระดับชั้นเท่านั้น

จะเห็นได้ว่างานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดีทั้งของภายในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะมีความคล้ายคลึงกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ คือมีความคิดเห็นและความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีสอดคล้องกันบ้าง และภูมิหลังมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี